

متن پرسش

سلام: ببخشید منظور از علامه در مورد عرفان، قرآن، برهان چیست؟ و ربط آن به علم چیست؟

متن پاسخ

باسمه تعالی: سلام علیکم: در سلوک إلی الله، برهان، عقل را تقویت می‌کند و عرفان، دل را تا بهترین نوع برخورد با قرآن که دریایی است بیکران، صورت گیرد.

قرآن از یک حقیقت واحدی صادر شده و به همین جهت تمام آیات آن دارای پیوستگی هستند. مشکل آن‌هایی که در قلب‌هایشان زیغ است آن است که [۱] کلام خدا را با کلام مردم عادی مقایسه می‌کنند.

آن «الله» که جامع کمالات است در قرآن با ما سخن می‌گوید و در سخنان خود، خود را به ما نشان می‌دهد. اگر او را بشناسیم می‌توانیم به سخن او گوش فرا دهیم. قرآن، قرآن‌خدایی است که به سخن آمده و با ما در کتابش آشکار می‌گردد. باید بتوانیم از طریق قرآن در حضور خدایی قرار بگیریم که با ما سخن می‌گوید. امام صادق «علیه‌السلام» در همین رابطه می‌فرماید: «لَقَدْ تَجَلَّى اللَّهُ لِيَخْلُقَهُ فِي كَلَامِهِ وَ لَكِنَّهُمْ لَا يُبْصِرُونَ» (بحار الأنوار، ج ۸۹، ص ۱۰۹). بدرستی که خداوند در کلام خود برای بندگان خود تجلی کرده است و لیکن آن‌ها نمی‌بینند.

قرآن اسرار حضور خداوند در عالم را بر روی ما باز می‌کند از آن جهت که هماهنگ تکوین عالم است. یعنی از یک جهت حضور خدا در عالم و دیگر حضور خدا در کلام او به میان آمده است و اگر هرکس در کلامش حاضر می‌شود، خداوند در قرآن ظاهر شده آن‌هم در عین هم‌زبانی با انسان‌ها. قدرت درست‌دیدن را به انسان‌ها هدیه می‌کند.

قرآن همان بودن خدا در عالم است، به همان اندازه که برای دین خدا در مظاهر باید «وجودیین» شد و از محدوده‌ی ماهیات عبور کرد، به همان اندازه باید با تدبّر در قرآن و نگاه وحدت‌نگر یعنی تمامیتی معنادار، خدا را در قرآن دید.

برای شنیدن کلامی این‌چنین گسترده که خدا را می‌نمایاند باید گشودگی لازم را در خود ایجاد کنیم و

از تنگناهای سوء فهم و سوء اخلاق خود را آزاد نماییم و گرنه سخن گسترده‌ی خدا را در شخصیت تنگ خود اسیر می‌کنیم، و این است معنای تفسیر به رأی

موفق باشید

[۱] - اشاره است به آیه‌ی ۷ سوره‌ی آل عمران که می‌فرماید: «أَمَّا الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ زَيْغٌ فَيَتَّبِعُونَ مَا تَشَابَهَ مِنْهُ ابْتِغَاءَ الْفِتْنَةِ وَابْتِغَاءَ تَأْوِيلِهِ» اما آنها که در قلوبشان انحراف است، به دنبال متشابهاتند، تا فتنه انگیزی کنند و به دنبال تاویل آن هستند.